

Het was een bizarre periode. Er waren allerhande tekenen, maar de bakens raakten zoek, onderdrukking alom, nieuwe heerschap-pijen die ontstonden, de protestbeweging transformeerde, nieu-we stromingen die opkwamen naast de oude, woorden schoten vaak tekort om te zeggen waarover het ging, algehele ontevreden-heid, mannen, vrouwen, jongeren, ouderen, alle beroepsgroepen, van landbouwers tot filmmakers, van slagers tot kantoorbedien-den, van leraren tot prostitués, uiteraard klaagde iedereen over het gebrek aan vooruitzichten, projecten waren er wel, maar de mid-delen zag men niet, helemaal niet, er rezen vragen in alle richtin-gen, maar zonder enige coördinatie, de rechtmatigheid van het gezag, de waarde van het onderzoek, dat waren geen technische problemen, men begreep de verbanden tussen de diverse onder-delen van de maatschappij niet, men zag niets gemeenschappe-lijks, iets liep op zijn einde, maar zonder sereniteit, integendeel, het was oorlog zonder ophouden, openlijk of verholen. Het einde van een systeem misschien? Woorden en stuip trekkingen. Sommi-ge epidemieën leken tot staan gebracht, de ziekten behandelbaar, maar loze woorden stroomden als rivieren, als waterlopen, als zee-en. Men ontdekte overeenkomsten met personen, met groepen, zelfs met voordien onbekende delen van de wereld, en er heers-te een algemeen gevoel van woede, van razernij, men praatte over het klimaat, over de lucht, de oceanen, je had enorme, grootscha-lige bedreigingen en tegelijkertijd trefzeker, doelgericht geweld, concrete terreur. De zondagsmoordenaar, de moorddadige psy-chopaat die systematisch op zondag vrouwen vermoordde, maak-te daar deel van uit. Men vroeg zich natuurlijk af waarom op zon-dag, sommige mensen vonden het overduidelijk, wat beoogd werd was de zondag, een dag van stilte, van gemoedsrust, van vrede, an-

dere hadden er geen heldere kijk op. Ging het om een huurmoordenaar, maar in wiens dienst dan, of om een lone wolf, men had geen enkele aanwijzing, ondertussen bleef hij doden, die *Sunday killer*, zoals hij soms in het Engels werd genoemd, de wereldtaal van die tijd.

Velen betreurden de onachtzaamheid van de overheid, het was al maanden aan de gang en er gebeurde niets, de moordenaar bleef toeslaan, de angst greep om zich heen, doodsbang vrouwen, enz.

Tegen die achtergrond ontstonden er zowat overal vrouwenorganisaties, dat was ondertussen een gangbare praktijk, en zette Eva het Grote Collectief in de regio Parijs op poten, de moordenaar had voornamelijk in Parijs en omstreken toegeslagen.

Een bijzondere figuur, die Eva. Zonder haar zou het Parijse collectief misschien niet zijn opgericht.

Ze was afkomstig uit de buitenwijken, ging al Kafka lezend door het leven, ze had hem ontdekt door een boek dat haar vader had achtergelaten toen hij was vertrokken en nooit meer van zich had laten horen.

Ze lichtte graag toe dat *De gedaanteverwisseling* een moordverhaal is. 'Toen Gregor Samsa op een ochtend uit onrustige dromen ontwaakte, ontdekte hij dat hij in zijn bed in een reusachtig insect was veranderd...' Men had deze Gregor als een insect behandeld, hij werd een insect. 'Men', dat was Gregors vader, een dwingeland. Eva zag overal moord, ze wantrouwde alles, niettemin was ze dol op kinderen.

Eva had een hekel aan alle mannen, behalve aan Kafka, haar held.

Ze zei dat Kafka in tegenstellingen dacht en vervolgde, Net als ik, ik ben wanhopig, ik zie de dingen zoals ze zijn, ik ben scherpzinnig, en toch blijf ik niet bij de pakken neerzitten...

Eva zei ook, Mijn vader heeft me niet als een insect behandeld, maar hij heeft me wel in de steek gelaten.

Ze haalde haar schouders op en ging door, Hij heeft me een paar

boeken en woede nagelaten, woede kan je energie geven, dat is tenminste iets...

Haar mening: ze moesten zich verdedigen, niet op de autoriteiten rekenen, die vent vinden, hem onschadelijk maken. Ze kende veel mensen, doordat ze zo'n beetje overal had gewerkt, en het collectief kreeg vorm dankzij haar. Ze had vlak bij de Bastille een café gevonden met achterin een heel grote zaal, en daar verzamelden zich vrouwen van allerlei slag, jong en oud, uit alle rangen en standen, blij dat ze samen waren en van gedachten konden wisselen, stuk voor stuk heel vastbesloten.

Aurélie. Zij werkte in een toastfabriek en had meteen al gezegd dat ze op de toasts spugde.

Ze had het vaak over de verschrikkingen van de fabriek, de transportband, de vederlichte maar messcherpe toasts, de vrouwen deden plakband om hun vingers om ze te beschermen.

Met drie andere vrouwen die ze had overgehaald vormde ze in de fabriek een kleine klik die ze onderling de Rochelbrigade noemden. 'n Woedend groepje. Piepjong, maar ze kenden ook rimpelige oude vrouwen die hetzelfde deden, die systematisch hun haarnetje scheef opzetten, ze moesten allemaal een haarnetje dragen, Wat een onzin! Wat moest dat beschermen, hun haren? De toasts? Ze pochten allemaal dat ze smerig naar het werk kwamen, met plakkerige haren, nee, geen beroepstrots, echt nul.

Losgeslagen. Verafschuwden de ploegbazin, haar gouden ringen. Staken de draak met haar op een heel gemene manier, beweerden dat ze werd bedrogen, de ultieme schande voor dat mens met haar kapsones.

Ze zagen het hele leven als dat oponthoud in de fabriek, de ochtend- of de middagshift hebben, louter als een oponthoud, een kwelling, een leegte, vonden overal schijt aan hebben natuurlijk een erezaak.